

Amaruba imwa' Baheburaniya Indangiriro

Umwandisi wa yaga maruba atayijikiini, tutanayiji ábakayandikirwa. Yago maruba gali mu tuyigiriza kwo tukizi biika Yesu kwo'bwemeere, buzira kukulikira imigeeza ya'Bayahudi.

Yaga maruba gali mu yerekana ngiisi kwo Yesu ye himiri byoshi bya'Bayahudi bâli kizi kulikira. Gali mu yerekana kwo Yesu ahimiri abaleevi ba keera, ahimiri na'baganda, na Musa, ne'Kihango kya keera, no'mugingi Harooni, na ngiisi bagingi ábakamúgomboola.

Umwandisi ali mu tukengula ubugira kataanu kwo Rurema ali mu hana abandu ábali mu mújandirira, nga ngiisi kwo akahaniiriza Abahisiraheeri mwi'shamba (2.1-4); (3.7-4.13); (5.11-6.12); (10.26-31); (12.14-17).

Umwandisi ali mu koleesa ikigaajo kyoshi, mu kuyerekana ngiisi kwe'bikalage bingi mu Bahisiraheeri byâli kizi biika Rurema kwo'bwemeere (11). Ha nyuma, anahanuula abasomi kwo nabo bakizi yama bali bemeera halinde ukuheza. Banakizi lola ku Yesu, iri banahebera ku malibu.

Muziizi muguma gwi'sikamiro guli Baheburaniya 11.6: «Ndaaye mundu úwangasimiisa Rurema, átazi múbiikaga kwo'bwemeere. Umundu, iri angalooza ukuyegeera Rurema, akwiriiri ayemeere kwo

ali ho, na kwo ali mu hembra ngiisi ábali mu múlooza.»

Íbiri mwo ku bwofi

- a) Kirisito ye himiri abaganda ba Rurema (1-2)
- b) Kirisito ye himiri Musa (3.1-4.13)
- c) Kirisito ye himiri abagingi ba mu Kihango kya Keera (4.14-7.28)
- d) Ibya Kirisito, byo bihimiri ibya bandi bagingi (8.1-10.18)
- e) Tuli mu hanuulwa kwo tukizi yihangaana (10.19-12.28)
- f) Ngiisi kwo'Mukirisito akwaniini ukutuula (13.1-17)
- g) Amagambo mazinda (13.18-25)

Ubukulu bwo'Mwana wa Rurema

¹ Yaho keera, Rurema áli kizi deta na bashokuluzza biitu ku njira ya'baleevi, kwanaba ku njira za kwingi-kwingi. ² Halikago, mu zino siku ze'mberuuka, akoli gweti agaadeta na nyiitu ku njira yo'Mwana wage yenyene. Kutanali kwokwo naaho. Si ku njira yo'yo Mwana wage, kwo akabumba mwe'bindu byoshi. Ye na koli bihaabirwi. ³ Na bwo'yo Mwana aki gweti agaadeta ku bukalage, kyo kitumiri ibindu byoshi bikiri ho. Uyo Mwana, alyagagi mwo'bulangashane bwa Yishe, anamúshushiri ku byoshi. Uyo Mwana, ikyanya akaba keera ayeruusa abandu mu byaha byabo, anagendi bwatala mwi'gulu, uluhande lwe'lulyo lwa Yishe. No'yo Yishe, ye riiri no'bushobozi bwoshi.

Umwana wa Rurema ye kuliiri abaganda

4 Umwana wa Rurema akakuzibwa, halinde akuliiri abaganda bweneene! Kiri ni'ziina lyo akahaabwa, lyo likuliiri amaziina ge'mwabo.

5 Mukuba, ndaaye muganda ye Rurema azindi bwira kwokuno:

«Wehe, we Mwana wani.

Zeene lyo naaba yisho.*»

Adesiri na kwokuno:

«Niehe ngaaba nie yishe.

Naye anabe ye mugala wani.†»

6 Ikyanya Rurema akatumaga Umwana wage we'fula hano mu kihugo, anakyula kwokuno:

«Abaganda baani booshi bakwiriiri bakizi múyikumba!‡»

7 Si hi'gulu lya yabo baganda baage, Rurema adesiri kwokuno:

«Rurema ali mu gira abaganda baage, babe nga mbuusi.

Ali mu gira abakozi baage, babe nge'mbigi zo'muliro.§»

8 Halikago, hi'gulu lyo'Mwana wage yenyene, Rurema akadeta kwokuno:

«We Rurema! Ubwami bwawe, buyamiri ho imyaka ne'myakuula!

Uganakizi twala ku njira ikwaniini.

9 Ukuuziri ibikwaniini. Haliko amabi goohe, ugashombiri.

Kyo kikatuma Rurema wawe akakukuza ube hi'gulu lya'biinyu.

* 1:5 1.5 Zaburi 2.7. † 1:5 1.5 2 Samweri 7.14; 2 Kutondobola 17.13. ‡ 1:6 1.6 Bukengeze 32.43. § 1:7 1.7 Zaburi 104.4.

- Anakushiiga amavuta mu kati
ko'bushambaale.*»
- 10 Rurema akadeta na kwokuno:
«E Nahano, ku ndondeko, we kabumba ikihugo.
Kiri ni'gulu, we kalibumba na'maboko
gaawe.
- 11 Yibyo byombi, biganyerera, haliko wehe
ugayama ho.
Si bigahula nga mirondo,
- 12 unabigushe-gushe ngi'kanju, binahindulwe
nga bishajiira.
Wehe, uyamiri uli we yolya-yolya.
Ne'myaka yawe itâye heke!†»
- 13 Si abaganda boohe, ndaaye ye Rurema
azindi bwira kwokuno:
«Ubwatalage uluhande lwani lwe'lulyo,
halinde mbiike abagoma baawe mwi'dako
lya'magulu gaawe,
unakizi balaaviza kwo.‡»
- 14 Kwokwo, bibonekeriiri kwo abaganda
booshi balyagagi bakozi ba Rurema, banali
mitima naaho. Bali mu tumwa-tumwa, gira
bakizi gendi tabaala ngiisi bandu ábagakizibwa.

2

Tutakizi gayiriza ubukize bwitu

¹ Keera tukayuvwa amigirizo go'kuli. Kwokwo, tukwiriiragi tukizi gakanja bweneene, tutay-iji kengeera twahabuka. ² Mukuba, imaja zikaleetwa na'baganda, zanâli gwasiri. Ngi-isi mundu, úwâli kizi zihaasa-haasa kwo mu

* **1:9** 1.8-9 Zaburi 45.6-7. † **1:12** 1.10-12 Zaburi 102.25-27.

‡ **1:13** 1.13 Zaburi 110.1.

kuzihubira, anayami hanwa nga kwo byâli múkwaniiini. ³ Na buno, nyiitu kwakundi keera tukalonga ubukize bwa'kahebuuza! Ne'ri twangakizi bugayiriza, kutagi kwo twangaki fuuka? Ee! Yubwo bukize bwitu, Nahano yenyene ye katee bumenyeesa mu bandu. Ne'ri bakamúyuvwa, nabo banayiji butangira ubumasi mu kati kiitu. ⁴ Kiri na Rurema yenyene, akabutangira ubumasi, mu kukizi buyerekana mwe'bisoomeza bya kwingi-kwingi. Anakizi gabulira abandu ibigabi byo'Mutima Mweru, nga ngiisi kwo âli loziizi.

Yesu akayiji ba mundu

⁵ Yaga magambo, tugweti tugagadeta hi'gulu lye'kihugo íkyâye yije. Batanali baganda bo Rurema akabiikaga kwo babe batwali baakyo. ⁶ Mukuba, biyandisirwi mu Mandiko Meeru kwokuno:

«Umundu alyagagi nyandi, halinde uki múkengiiri?

Na kituma kiki uli mu hahalira umwana wo'mundu?

⁷ Ukatee múbiika mwi'dako lya'baganda ku kyanya kiniini, wabuli múkuza, mu kumúyambika ulushembe lwo'bulangashane no'lushaagwa.

⁸ Wanabiika byoshi mwi'dako lyage.*»

Ku kyanya Rurema akagira umundu abe mutwali hi'gulu lya byoshi, ndaakyo kindu kyo atakabiika mwi'dako lyage. Kundu kwokwo,

* 2:8 2.6-8 Zaburi 8.4-6.

ibindu byoshi nga kwo biri ho zeene, tutabwini kwo'mundu abitwaziri byoshi. ⁹ Si tukoli bwini Yesu! Akatee biikwa mwi'dako hiniini lya'baganda. Na ku lukogo lwa Rurema, analibuuka mu kuyitwa, ha'bandu booshi bangayisirwi. Kyanatuma agakuzibwa, mu kuyambikwa ulushembe lwo'bulangashane no'lushaagwa. ¹⁰ Rurema ye kabumba byoshi. Binali ho hi'gulu lyage. Na íbikatuma âli kwaniini atee leeza Yesu mu malibu, gira lyo Yesu akalonge ukutungaana ku njira yago. Abuli ba kirongoozi wo'kukiza abaana ba Rurema, halinde nabo babaagage no'bulangashane bwage.

¹¹ Yesu na'bandu bo ali mu yeruusa, booshi bahiiti yishe muguma. Kyo kitumiragi Yesu atali mu gwatwa ne'shoni mu kudeta kwo bali beene wabo. ¹² Mukuba, adesiri kwokuno:

«E Rurema, ngakizi menyeesa iziina lyawe mu beene witu, bwo liri lya kahebuuza.

Ee! Mu bandu baawe booshi, ngakuyivuga ku nyimbo.†»

¹³ Adesiri na kwokuno:

«Ngabiika Rurema kwo'mulangaaliro.‡»

Akashubi deta na kwokuno:

«Ndyagagi hano, kuguma na'baana bo Rurema akambeereza.§»

¹⁴ Yabo ábakadetwa kwo abaana, bali mu ba na'magala ágahiiti iminyofu no'muko. Kyo kitumiri Yesu naye akayija ali na'magala no'muko. Kwokwo, ikyanya akafwagaga, lyo

† 2:12 2.12 Zaburi 22.22. ‡ 2:13 2.13 Hisaaya 8.17. § 2:13 2.13 Hisaaya 8.18.

akalonga ukushereeza Shetaani, ulya úwâli hiiti ubushobozi hi'gulu lyo'lufu. ¹⁵ Kwokwo, abandu batangaki tuula mu buja bwo'kukizi luyoboha.

¹⁶ Kwokwo, bibonekeriiri kwo batali baganda bo Yesu ali mu tabaala. Si agweti agatabaala abandu ba mwi'kondo lya Hiburahimu. ¹⁷ Kyo kitumiri âli kwiriiri ashushaane na yabo beene wabo mu kati ka byoshi, gira lyo aba musingi wabo mukulu, anabe ali mu bayuvwirwa indengeerwa. Na kwakundi, anabe mwemeera mu kukolera Rurema, halinde lyo abaguluula mu byaha byabo. ¹⁸ Ikyanya Yesu akagezibwa, âli kizi libuuka bweneene. Kyo kitumiri ashobwiri ukukizi tabaala na ngiisi bandi ku kyanya bali mu gezibwa.

3

Yesu ye kuliiri Musa

¹ E beene witu bataluule! Mukolaga ne'ngoome kuguma na'bandi, mu kuhama-galirwa ibya mwi'gulu. Ku yukwo, mukizi yitoneesa ku Yesu. Mukuba, ye ndumwa ya Rurema, ye na musingi mukulu. Anali ye tuyemiiri imbere lya'bandu. ² Uyo Yesu, ikyanya Rurema akamúbiikaga mu mukolwa, anaba mwemeera, nga kwo Musa naye akaba mwemeera mu kukizi kolera Rurema mu nyumba yage.

³ Kundu kwokwo, Yesu ye kaharuurwa kwo ye hiitagi ulushaagwa ukuhima Musa, nga kwo muubasi ye mu haabwa ulushaagwa lwingi ukuhima inyumba yo akayubaka. ⁴ Ee! Ngiisi

nyumba ihiti ukagiyubaka. Halikago, Rurema ye kabumba byoshi!

⁵ Musa ali riiri mwemeera mu nyumba yoshi ya Rurema. Akanagwanwa ayerekana amagambo go Rurema aye ki dete. Kundu kwokwo, ali riiri mukozi naaho. ⁶ Haliko Kirisito yehe, ye Mwana mwemeera, anayimangiiri inyumba ya Yishe. Na twehe twe tulyagagi iyo nyumba, iri twangaba tuli mu kania imitima yitu. Tukanie no'mulangaaliro gwitw gwo tukoli shambiiri mwo.

Mutakizi ba banduuvwa

⁷ Biri nga kwo'Mutima Mweru gudesiri:
«Zeene, iri mwangayuvwa izu lyage,
⁸ mutayumuuse imitima yinyu,
nga kwo bashokuluza biinyu bakagira
ku kyanya bakaba bahuni mwi'shamba, mu
kizi geza Rurema.

Kyanatuma agaadeta:

⁹ Kundu bashokuluza biinyu bakamala imyaka
makumi gana
bali mu bona ibitangaaza byo nali kizi
bagirira,
haliko bali kizi ngeza-ngeza naaho, iri ba-
nambigiiriza.

¹⁰ Kyanatuma yikyo kibusi, ngakirakarira,
nanadeta:

“Yaba bandu, imitima yabo iyamiri iri mu
habuka-habuka,
batanasobanukiirwi na ibikwaniini imbere
lyani.”

¹¹ Kyo kitumiri n'gashiikiza ku buraakari bwani
kwokuno:

“Yabo bandu batâye yingire mu buluhuukiro bwani!*”»

¹² Kwokwo, e beene witu! Mukizi yilanga bwija, hatagire muguma winyu úgaaba no'mutima gwa'kazingati. Mutabe bandu bazira bwemeere, mbu mujandagire Rurema úli mugumaana. ¹³ Halikago, ikyanya igambo «zeene» likiri mu detwa, mukizi kanania imitima. Hatagire muguma winyu úgaaba mundagabika hi'gulu lyo'kutebwa ne'byaha. ¹⁴ Mukuba, twehe, tukola ne'ngoome na Kirisito. Kundu kwokwo, tukwaniini tukizi kania umulangaaliro gwo tukalonga ku ndondeko. Tunakizi gufitirwa kwo, halinde ukuheza. ¹⁵ Biri nga kwo bidesirwi kwokuno:

«Zeene, iri mwangayuvwa izu lyage, mutayumuuse imitima yinyu, nga kwo bashokuluza biinyu bakagira ku kyanya bakaba bahuni.†»

¹⁶ Aaho! Yabo bandu, ikyanya bâli kizi yuvwa izu lya Rurema, banahuna, balyagagi banyandi? Ka batali baabalya booshi bo Musa akarongoora mu kushaaga mu kihugo kye'Miisiri? ¹⁷ Na banyandi kandi ábakatuma Rurema agaamala imyaka makumi gana abarakariiri? Si baabalya ábâli kizi yifunda mu byaha, halinde ibirunda byabo byanaba mijande-mijande mwi'shamba! ¹⁸ Na banyandi bo Rurema akabiikiraga indahiro kwo batâye yingire ahandu haage ho'kuluhuukira? Si baabalya keera ábakahuna imbere lyage! ¹⁹ Kwokwo, bibonekeriiri

* **3:11** 3.7-11 Zaburi 95.7-11. † **3:15** 3.15 Zaburi 95.7-8.

kwo íbikatuma batakayingira ahandu haage ho'kuluhuukira, bwo bakalahira ukubiika Rurema kwo'bwemeere.

4

Ukuluhuuka kwa'bandu ba Rurema

¹ Rurema keera akatulagaania kwo tugayingira mu buluhuukiro bwage. Kwokwo, tukizi ba masu! Hatagirage kiri no'muguma witu úgaabula ukubuyingira mwo! ² Mukuba na nyiitu, keera tukamenyeesibwa Imyazi Miija, nga kwo bashokuluza biitu nabo bakagimeneesibwa. Si boohe, ikyanya bakagiyuvwa, ndaako kamaro ko bakagilonga mwo. Mukuba batakagiyemeera. ³ Haliko twehe, tukoli giyemi-iri. Kyo kitumiri tugayingira mu buluhuukiro bwa Rurema.

Haliko abandi, Rurema akadeta kwokuno hi'gulu lyabo:

«Yabo bandu, keera n'gashiikiza ku buraakari bwani,
kwo batâye yingire mu buluhuukiro bwani!*

Umukolwa gwa Rurema, gwâli mali yuta ukulyokera ho akabumbira ikihugo. ⁴ Mukuba, biyandisirwi hi'gulu lyo'lusiku lwa kalinda kwokuno: «Ku lusiku lwa kalinda, Rurema analuhuuka ku mikolwa yage yoshi.†» ⁵ Haliko ahandi, hayandisirwi mu Mandiko Meeru kwo Rurema akadeta na kwokuno: «Batâye yingire mu buluhuukiro bwani!‡»

* **4:3** 4.3 Zaburi 95.11. † **4:4** 4.4 Ndondeko 2.2. ‡ **4:5** 4.5 Zaburi 95.11.

⁶ Íbitumiragi bashokuluza ba keera batakalonga ukuyingira mu buluhuukiro bwa Rurema, mukuba kundu bakamenyeesibwa Imyazi Miija, haliko batanagitwaza. Kundu kwokwo, yubwo buluhuukiro bwa Rurema, abandi bandu bagaki buyingira mwo. ⁷ Mukuba, iri hakalengaga myaka mingi ha nyuma lya balya bashokuluza, Rurema anabiika ulundi lusiku, mu kudeta mbu «Zeene». Mukuba, akadeta ku njira ya Dahudi kwokuno:

«Zeene, iri mwangayuvwa izu lyage,
mutayumuuse imitima yinyu. §»

⁸ Bashokuluza biitu ba keera, Yoshwa atakabayingiza mu buluhuukiro. Ákibayingize mwo, nga Rurema atakaki detaga hi'gulu lyo'lundi lusiku lwo'kuluhuuka. ⁹ Ku yukwo, abandu ba Rurema baki bikiirwi ubuluhuukiro ha nyuma lye'mikolwa yabo. ¹⁰ Ikyanya umundu agayingira mu buluhuukiro bwa Rurema, iri aluhuuka ku mikolwa yage, nga kwo Rurema naye akaluhuuka ku ye'mwage. ¹¹ Ku yukwo, tukizi gira umwete gwoshi gwo'kuyingira mu buluhuukiro bwa Rurema. Hatanagire kiri no'muguma witu úgaabula ukubuyingira mwo. Tutakizi tenguha, nga kwo bashokuluza ba keera bakagira.

¹² Igambo lya Rurema liri ligumaana. Linali mu kola. Liyugihiri bweneene, ukuhima ingooti zooshi za'muugi gabiri. Linali mu beruuzaberuuz, halinde he'nzaliro zihumaniini no'mutima, na he'ningo zihumaniini ne'misokoororo. Liri mu sobaanura ngiisi

bya'bandu bagweti bagaatona mu mitima yabo, na ngiisi byo bagweti bagashungika mwo. ¹³ Mu byoshi ibiryagagi ho, ndaakyo iki bishamiri mu masu ga Rurema. Si byoshi biri mu ba ku bweranyange imbere lyage! Aganaki tubuuza hi'gulu lyabyo.

Yesu ye musingi mukulu

¹⁴ Ku yukwo, bwo tuyemiiragi ubwemeere bwitu imbere lya'bandu, tukizi bukania! Tukoli hiiti musingi witu mukulu, ye Yesu. Yehe, ye Mwana wa Rurema, keera akanagenda mwi'gulu. ¹⁵ Na ku luhande lwo'bukaholwe bwitu, ashobwiragi ukutuyuvwirwa indengeerwa. Mukuba, ngiisi kwo tuli mu gezibwa, kwo naye akagezibwa. Si yehe, ndaakyo kyaha kyo akagira. ¹⁶ Ku yukwo, tukizi yegeera ikitumbi kya Rurema buzira kyoba! Mukuba, haaho ho tuli mu gashaanirwa. Ho tunali mu bonerwa ulukogo. Ne'kyanya tuli mu ba tugoozirwi, anatutabaale, mu kutugashaanira.

5

¹ Ngiisi musingi mukulu, ali mu toolwa mu bandu, anabiikwe, gira akizi kolera Rurema hi'gulu lyabo. Ali mu kizi tanga amatuulo, kuguma ne'bitugwa bi'tuulo lyo'kukogwa ibyaha byabo. ² Na bwo'yo musingi mukulu yenyene ali mu ba mu bukaholwe, kyo kitumiri ashobwiri ukukizi yuvwa indengeerwa hi'gulu lya'bahwija, ikyanya bali mu habuka. ³ Yubwo bukaholwe bwage, kyo kitumiri ikyanya ali mu tangaga

amatuulo hi'gulu lye'byaha bya'bandi, naye yenyene, ali mu gatanga na ku bye'mwage.

⁴ Ndaaye mundu úli mu yiloogeza ulushaagwa yenyene, mbu ayigirage musingi mukulu. Si Rurema ye mu mútoola! Kiri no'musingi Harooni, kwokwo kwo Rurema akamútoola.

⁵ Kwokwo, Kirisito naye atakayiloogeza ulushaagwa yenyene, mbu ayigire musingi mukulu. Si Rurema akamúbwira kwokuno:

«Wehe, we Mwana wani. Zeene lyo naaba yisho.*»

⁶ Hali na'handi, áhadesiri kwokuno:

«Wehe ugayama ulyagagi musingi we'myaka ne'myakuula,

ukukulikirana no'bugingi bwa

Merikisedeeki.†»

⁷ Ikyanya Yesu áli ki riiri hano mu kihugo, áli kizi huuna Rurema kwi'zu lihamu. Áli kizi lira, iri anamútakira ku migenge mingi. Mukuba, Rurema, ye wáli shobwiri ukumúkiza mu lufu. Na bwo Yesu áli kizi músimbaha ku butuudu bwoshi, kyanatuma Rurema agayuvwa amahuuno gaage. ⁸ Kundu Yesu áli riiri Mwana wage, haliko áli kizi yiga ukumúsimbaha mu kati ka'malibu gaage. ⁹ Yesu áli koli tungiini ku byoshi. Ne'kyanya abandu bakamúsimbaha, anaba akola ishyoko yo'kubakiza, halinde imyaka ne'myakuula. ¹⁰ Ee! Rurema akamúbiikaga, kwo ye gaaba musingi mukulu ukukulikirana no'bugingi bwa Merikisedeeki.

Hatagirage úgajandagirira Rurema

* 5:5 5.5 Zaburi 2.7. † 5:6 5.6 Zaburi 110.4.

11 Mu yaga magambo, hakiri agandi go twangamùbwiziri. Haliko, biryagagi bikayu ukumùsobanulira go, bwe'mitima yinyu iki kubisirwi. 12 Mwehe, bwo mutákolaga Bakirisito be'siku nyingi, mutákoli kwiriiri ukuyigiriza Igambo lya Rurema. Si buno, mwenyene mukiri ni'goorwa lyo'kushubi yigirizibwa gaago-gaago magambo ga'bigiriza bali mu tondeerera kwo. Munakiri nga baana bo'kuyonga, bwo mutashobwiri ukukaaja ibyokulya bikomu! 13 Ne'kyanya umundu ali mu ba nga mwana mwanuke wo'kuyonga, atangamenya íbikwaniini imbere lya Rurema. 14 Halikago, ikyanya abandu bali mu ba bakoli kaniri, bali mu lya ibyokulya bikomu. Kiri na ku luhande lwe'nzaliro zaabo, bakola mu sobanukirwa ne'biija ne'bibi.

6

1 Ku yukwo, tukizi tona nga bandu ábakoli kaniri mu kati ka Kirisito! Si galya migirizo go tukayigirizibwa hi'gulu lyage ku ndondeko, tutakizi galenga-lenga mwo. Si gali nga lutaliro naaho. Kwokwo, tutakiziagalukira galukira mwo, gaba hi'gulu lyo'kutwikiraga ku mikolezi yo'kuleeta ulufu. Kandi iri, hi'gulu lyo'kubiika Rurema kwo'bwemeere. 2 Kandi iri, hi'gulu lyo'kubatiizibwa. Kandi iri, hi'gulu lyo'kubiika abandu kwa'maboko. Kandi iri, hi'gulu lyo'kuzuuka kwa abafwiri. Kandi iri hi'gulu lya ngiisi kwo twâye twirwe imaaja lwoshi. 3 Yago magambo, gatali go tugayama-yama mwo, iri Rurema angalooza.

4-6 Iri abandu bangaba keera bamolekerwa no'mulengeerwe, banashubi gujandagirira, iri bataki hiiti ubulyo bwo bangashubi galukira imwa Rurema. Mukuba, bali mu ba batámali tomesibwa ku bugashaane bwa mwi'gulu. Batánakoli hiiti ne'ngoome ku byo'Mutima Mweru. Batánamali yiyuvwirwa no'bununu bwi'Gambo lya Rurema, iri banayibonera boonyene ubushobozi bwo'bwami bwage, kwo bugayija. Abandu mwene yabo, iri bangaba keera bajandagirira umulengeerwe, batangaki galukira imwo'Mwana wa Rurema. Si bali mu ba nga keera bashubi múyitira ku kibambo, no'kumúbonia ishoni.

7 Kiri ni'daho, ikyanya liri mu ba keera lyanyerwa ubugira kingi, na'bahiizi banabe keera bayeza, Rurema ali mu ligashaanira. 8 Haliko idaho, iri lyangamezagya ibiti bye'migenge ne'mihanda-njovu naaho, iri litaki hiiti kamaro. Hali ikyanya lyangadaakwa. No'buzinda, linsingoolwe.

9 E bakundwa biitu! Kundu twadetaga hi'gulu lya'magambo mwene yaga, haliko mwehe, tuli na'kasiisa kwo gatamuloziri. Mukuba, mwehe mushungikiirwi ukukizibwa. 10 Rurema ayamiri alyagagi wo'kuli. Atanganayibagira imikolwa yinyu, kandi iri ngiisi kwo mukakundana, mu kutabaala abandu baage. Kiri na buno, muki genderiiri ukukizi batabaala. 11 Tunaloziizi kwo ngiisi muguma winyu angagenderera ukukizi gira kwokwo halinde ukuheza, gira lyo akalonga byo alangaliiri. 12 Tutaloziizi kwo mukizi ba boolo. Halikago, muyigire umugani ku ngiisi

ábayemiiri Yesu ku bwigenderezi, bakanalonge ngiisi byo Rurema akabalagaania.

Umuhango gwa Rurema gutangahinduka

¹³ Ikyanya Rurema akaheerezagya Hiburahimu umuhango, anagubiika na kwe'ndahiro, mu kukoleesa iziina lyage yenyene. Ndaanaye úmúkuliiri. ¹⁴ Anamúbwira: «Umenyage ku kasiisa kwo ngakugashaanira, halinde abandu ba mwi'kondo lyawe baluguuke.*» ¹⁵ Galya magambo go Hiburahimu akalagaanibwa, anagalindirira ku bwigenderezi, halinde anagalonga.

¹⁶ Na íbitumiri abandu bali mu biika indahiro kwi'ziina lya ábabakuliiri, gira lye'yo ndahiro ileeta akasiisa ku byadetwa. Kwokwo, batanaki be ne'mbamba hi'gulu lyabyo. ¹⁷ Kwo na kwokwo, ikyanya abandu bâli bikiirwi umuhango gwa Rurema, âli loziizi ukubayereka kwe'shungi zaage zitâye hinduke, kyana-tuma agabiika umuhango gwage kwe'ndahiro. ¹⁸ Yugwo muhango, ne'yo ndahiro, bitâye hinduke. Bitanganaziga kwo Rurema abibeeshe kwo. Kyo kitumiri tuli mu holeezibwa bwe-neene! Tunakoli tibitiiri imwage, gira akizi tulanga. Tunakoli langaliiri imihango yage buzira kusisiitwa. ¹⁹ Ee! Yugwo mulangaaliro gwitu, guli mu tusikamya mu mitima yitu nge'nanga. Keera gwanagwanwa mu Kisiika

* **6:14** 6.14 Ndondeko 22.17.

Kyeru Bweneene[†] mu nyumba ya Rurema, halya handu áhasiisirwi no'mulondo mula. ²⁰ Yesu yenyene keera akagwanwa ayingira ho, hi'gulu liitu, anakolaga muringi mukulu we'myaka ne'myakuula, ukukulikirana no'bugingi bwa Merikisedeeki.

7

Ubugingi bwa Merikisedeeki

¹ Merikisedeeki, âli riiri mwami wa mu kaaya ke'Saleemu. Anâli riiri muringi wa Rurema úli hi'gulu lya byoshi. Lusiku luguma, ikyanya Hiburahimu akatabaaluka mwi'zibo lyo akasinda mwa'baami, Merikisedeeki anagendi músanganira, anamúgashaanira. ² Haaho Hiburahimu anamúheerezagya ikihande kiguma ki'kumi ku byo akanyaga. Uyo Merikisedeeki, umugeeza gwi'ziina lyage: Mwami wo'kukizi gira íbikwaniini. Na bwo âli riiri mwami we'Saleemu, kwo kudeta kwo ali Mwami wo'mutuula. ³ Merikisedeeki atahiitagi yishe, kandi iri nyina, kandi iri ikondo lyo akalyoka mwo. Isiku zaage, zitanahiiti indondeko kandi iri imbeka. Si ali ngo'Mwana wa Rurema, bwo ayamiri ali muringi we'myaka ne'myakuula.

⁴ Mumenyage bwija ngiisi kwo Merikisedeeki âli riiri mukulu bweneene! Kiri na shokuluza witu wa Hiburahimu akamúheereza

† **6:19** 6.19 Kisiika Kyeru Bweneene ho bulangashane bwa Rurema bwâli kizi yama. No'mukulu wa'bagingi naaho ye wâli hangwirwi ukukizi yingira mwo. Kwokwo, mu guno muziizi, yaho handu hali mu shushaanibwa na íbiri mwi'gulu, mwo Yesu akayingira úmuli Rurema.

ikihande kiguma ki'kumi kye'yo minyago. ⁵ No'kukulikirana ne'Maaja, abagingi ba mwi'kondo lya Laawi, bo bakwaniini ukukizi kuumania ikihande kiguma ki'kumi mu Bahisiraheeri. Biri kwokwo, kundu yabo Balaawi na yabo baabo Bahisiraheeri, booshi balyagagi ba mu lyeryo ikondo lya Hiburahimu. ⁶ Halikago Merikisedeeki yehe, atâli riiri wa mwi'kondo lya Laawi. Kundu kwokwo, akatangiisa Hiburahimu ikihande kiguma ki'kumi. Na kandi, kundu Hiburahimu ye wâli haabirwi gulya muhango na Rurema, si Merikisedeeki ye kamúgashaanira. ⁷ Tunayiji-yiji kwo'mukulu ye mu kizi gashaanira úli mwi'dako lyage.

⁸ Yabo bagingi ba mwi'kondo lya Laawi, kuguma na Merikisedeeki, booshi bakatangiisa ikihande kiguma ki'kumi. Si Abalaawi boohe, bâli yamiri-yamiri ba kufwa. Na Merikisedeeki akadetwa kwo ayamiri ho. ⁹ Ikyanya Hiburahimu akaheereza Merikisedeeki ikihande kiguma ki'kumi, twangadetaga kwo Laawi ye kakitanga. ¹⁰ Mukuba, ikyanya Merikisedeeki akagendi sanganira Hiburahimu, kundu Laawi atâli zaazi butwa, haliko twangadeta kwo âli nga âli kola ho. Mukuba, âli riiri mu magala ga Hiburahimu.

Yesu ali wa mu bugingi bwa Merikisedeeki

¹¹ Ikyanya Abahisiraheeri bakahaabwa imaaaja yaho keera, zâli yimangiiri ku bugingi bwa'Balaawi. Haliko yubwo bugingi, ndaabyo bwâli kizi tungaania. Nga byangabiiri ho,

hatangabiiri igoorwa lyo'kuyimangika ugundi musingi wa mu bugingi bwa Merikisedeeki, uyo útakiri wa mu bugingi bwa Harooni. ¹² Ne'kyanya ubugingi buli mu gomboolwa, bikwiriiri ne'maaja zaabwo, zigomboolwe.

¹³⁻¹⁴ Yibi tushuba mu deta, bidesiri hi'gulu lya Nahamwitu. Mukuba, naye, atalyagagi wa mu mulala gwo'musingi Harooni. Si âli riiri wa mu mulala gwa'Bayuda. Tunayiji-yiji kwo ndaaye gundi mundu wa mu mulala gwa'Bayuda úwâli kizi kola nga musingi ha katanda ko'kutangira kwa'matuulo. Kiri ne'kyanya Musa akadeta hi'gulu lya'Bayuda, ndaalyo igambo lyoshi lyo akadeta hi'gulu lya'bagingi.

¹⁵ Yiby bibonekeriiri, bwo Nahamwitu keera ayija alyagagi gundi musingi, anashushiini na Merikisedeeki. ¹⁶ Nahamwitu atanali nga'Balaawi. Mukuba, boohe, bâli kizi biikwa ku bugingi ukukulikirana no'lubaaja úludesiri hi'gulu li'kondo lyabo. Si yehe akabubiikwa kwo, bwo ali no'bushobozi bwo'kulama imyaka ne'myakuula. ¹⁷ Mukuba, bidesirwi kwokuno:

«Ugayama uli musingi imyaka ne'myakuula,
ukukulikirana no'bugingi bwa
Merikisedeeki.*»

¹⁸ Yizo Maaja za keera, keera zikagomboolwa. Mukuba, zâli riiri mu bukaholwe. Ndaanako kamaro ko zâli hiiti. ¹⁹ Ndaanakyo kindu kyo zâli kizi tungaania. Halikago buno, keera Rurema akatuleetera ugundi mulangaaliro, úguhimiri gulya gwa keera. Gunali gwo tukola mu múyegeera mwo.

* **7:17** 7.17 Zaburi 110.4.

²⁰ Abagingi ba mu mulala gwa'Balaawi, ikyanya bâli kizi biikwa ku bugingi, ndaayo indahiro yo bâli kizi biikwa kwo. Haliko Yesu, mu kubiikwa ku bugingi, yehe akabiikwa kwe'ndahiro. ²¹ Mukuba, ikyanya akabiikwa ku bugingi, Rurema akabiika indahiro kwokuno: «Nahano ashiikiza kwo ugayama

uli musingi wage imyaka ne'myakuula.

Atanâye yishuhize.†»

²² Na bwo Yesu akabiikirwa indahiro, kyo kitumiri ikihango kyage, kyo kikuliiri ikya keera, anali ye ngwati yakyo.

²³ Yabo bagingi ba'Balaawi, bakalugaga. Mukuba, bâli kizi gomboolana hi'gulu lyo'kufwa.

²⁴ Haliko Yesu yehe, ayamiragi ho imyaka ne'myakuula! Atanâye gomboolwe mu bugingi bwage. ²⁵ Kyo kitumiri, ikyanya bali mu yegeera Rurema ku njira yage, ashobwiri ukubakiza lwoshi-lwoshi. Mukuba, ayamiri ali mu bahuunira imwage.

²⁶ Ku yukwo, Yesu ye musingi mukulu, anashobwiri ukukizi tutabaala mu magoorwa giitu. Ayamiragi ali mweru. Ndaanabyo byo ahubiri kwo, kandi iri byo ayulubiiri kwo. Keera akanakuzibwa mwi'gulu, ho akoli handwirwi na'banabyaha booshi. ²⁷ Abandi bagingi bakulu, boohe, bakwiriiri bakizi tangaga amatuulo ngiisi lusiku, ubwa mbere hi'gulu lye'byaha byabo boonyene, na'kandi, hi'gulu lye'byaha bya'bandi. Si Yesu atali ni'goorwa lyo'kukizi tanga amatuulo mwene yago. Mukuba, yehe, akayitanga liguma

† 7:21 7.21 Zaburi 110.4.

naaho, lyo aba ituulo lyo'kushaagiza abandu ibyaha byabo. ²⁸ Abagingi bakulu, bâli kizi biikwa ku njira ye'maaja za Musa, banâli riiri mu bukaholwe. Halikago ha nyuma, Rurema anabiika umwana wage yenyene, anamúbiika na kwe'ndahiro. Ku yukwo, uyo Mwana wage ayamiri atungiini imyaka ne'myakuula!

8

Yesu ye muringi we'kihango kihyahya

¹ Byo tuloziiizi ukudeta, byo byebi: Umuringi witu mukulu, akoli bwatiiri mwi'gulu, uluhande lwe'lulyo lwa Rurema, kwo ali hi'gulu lya byoshi.

² Na yaho, ho ali mu girira umukolwa gwage gwo'bugingi halya Handu Heeru bweneene. Hanali hi'heema nirizina literesirwi na Nahano yenyene, si litakaterekwa na'bandu.

³ Ngiisi muringi mukulu ali mu biikwa hi'gulu lyo'kukizi tanga amatuulo ge'bitugwa bibaage, na'gandi matuulo. Kyo kikatuma no'yo muringi mukulu Yesu, naye âli kwiri-iri abe ne'byo agatanga. ⁴ Si Yesu, âkibe akiri hano mu kihugo, atangaki biiragi muringi! Mukuba, hano mu kihugo hakola abandi bagingi, banali mu tanga amatuulo, nga ngi-isi kwe'maaja za Musa ziloziizi. ⁵ Kundu kwokwo, imikolwa yo bagweti bagaagira, kiri kiiza naaho. Kinalyagagi na kizunguza kya íbiri mwi'gulu. Kyo kikatuma ikyanya Musa âli kola agahangiisa lirya iheema lye'mihumaanano, Rurema akamúkomereza kwokuno: «Usise

bwija, halinde ulinganie byoshi, ukukulikirana na ngiisi kwo n'gagwanwa nakuyereka ku mugazi.* »

⁶ Yubwo bugingi bwo Yesu akahaabwa, bwo buhimiri bulya bugingi bwa keera. Kiri ne'kihango kyo akola mu nywaniisa mwa'bandu na Rurema, nakyo kyo kihimiri kirya kya keera. Mukuba, ikihango kihyahya, kiyimangiiri ku mihango miija ukuhima iya keera. ⁷ Yikyo kihango kya mbere,[†] nga kitanganihirwi, hátashubaga hagaloobwa ikindi kyo'kukigomboola. ⁸ Haliko, Rurema anabona kwa'bandu baage bakiri mu huba, kyanatuma agaadeta:

«Nie Nahano nadeta kwokuno:
Mu siku ízigayija, ngashubi nywana ikihango kihyahya

na'Bahisiraheeri, kiri na'Bayuda.

⁹ Kitaganaki ba nga kirya kyo n'gatangi nywana na bashokuluza baabo,
ku kyanya n'gabarongoora no'kuboko kwani mu kubalyosa i Miisiri.

Mukuba, yikyo kihango kya keera, bakakihongola,

kyanatuma ngabajanda. Nie Nahano nie wadeta.

¹⁰ Si ikihango kyo nganywana na'Bahisiraheeri mu siku ízigayija kyo kyeki:

Ngayandika imaaaja zaani mu mitima yabo,

* **8:5** 8.5 Yugwo mugazi, guli mugazi Sinaayi. Kulyoka 25.40. † **8:7** 8.7 yikyo kihango kya mbere kyo Rurema akagira na'Bahisiraheeri ku kyanya bâli lyagaga kuguma na Musa mwi'dako Iyo'mugazi Sinaayi.

halinde banakizi zisalira kwo.
Ngaaba Rurema wabo, nabo banabe bandu
baani.

11 Hatagaki ba mundu úgayigiriza umutuulani
wage,

kandi iri mwene wabo, ti: “Umenyage
Nahano.”

Mukuba, booshi bagaaba bakoli nyiji,
ukulyokera ku batoohiri mwo, halinde ku
bakulu.

12 Na'mabi go bâli kizi gira, ngagakoga.

Ne'byaha byabo, ndâye ki bikengeere!‡»

13 Rurema, mu kudeta hi'gulu lye'kihango
kiyahya, kuli kudeta kwo akahindula kirya kya
mbere kibe kishaaja. Na ngiisi íkiri mu ba
kikolaga kishaaja, kinabe kikuluukulu, iri kikola
kigaamala.

9

Ukuyikumba Rurema mwi'heema lyage

1 Kirya kihango kya mbere, kyâli riiri
ni'heema lye'mihumaanano. Na mu kati kaalyo,
mwa'bandu ba Rurema bâli kizi múyikumbira,
ukukulikirana ne'migeeza yalyo. 2 Yiryo iheema,
lyâli kizi terekwa. Lyanâli riiri mwo'bululi
úbwâli kizi buuzibwa Ahandu Heeru. Na
mu kati kaabwo, mwo mwâli kizi terekwa
itara, kuguma na'kashasha ko'kukizi biikwa
kwe'mikate íyataluulwa imwa Rurema. 3 Mu
yiryo iheema, mwâli kizi yajuulwa umulondo
mula gwa kabiri, gwanâli siisiri Ikisiika Kyeru
Bweneene. 4 Yumwo, mwâli kizi terekwa

‡ 8:12 8.8-12 Yeremiya 31.31-34.

akatanda ko'kukizi yokera kwo'mubadu. Kâli kabugiirize kwe'nooro. Mwâli kizi terekwa na'Kajumba ke'Kihango. Nako, kâli kabugiirize kwe'nooro imbande zaako zooshi. Na mu kati kaako, mwâli singwirwi inyungu ikatulwa mu nooro, iyâli mbiike mwe'mana.* Mwâli riiri ne'rya ngoni ya Harooni ikashoga, kuguma na galya mabuye gabiri ge'kihango. ⁵ Na ku kalya kajumba, kwâli kangariiri bamakerubi† babiri. Bâli riiri mwo'bulangashane bwa Rurema. Ibyubi byabo, byâli kangariiri he'byaha byâli kizi kogerwa. Si yaga magambo gooshi, buno tutaki hiitagi ikihe kyo twangagenderera ukukizi kigatondobola.

⁶ Yibyo byoshi bya mwi'heema lye'mihumaanano, ikyanya byâli kizi ba keera byatengekwa kwokwo, lya'bagingi bâli kizi yingira mu bululi, gira bakizi gira mwo'mukolwa gwabo. ⁷ Haliko, mu kisiika mwohe, mwâli kizi yingiraga umugingi mukulu naaho. Kwanâli kizi ba liguma naaho ku mwaka. Atanganayingira mwo, buzira kuba no'muko gwo'kutanga ituulo lyo'kukogwa ibyaha byage yenyene, ne'bya'bandi, kundu bâli kizi huba buzira kumenya. ⁸ Mu kati ka yibyoshyoshi, Umutima Mweru gwâli kizi yerekana kwe'kyanya yiryo iheema lye'mihumaanano liki ryagagi ho, abandu batangaki biiri no'bulyo bwo'kuyingira Ahandu Heeru bweneene.

* **9:4** 9.4 mana biri byokulya byo Rurema âli kizi heereza Abahisiraheeri mwi'shamba. † **9:5** 9.5 bamakerubi bingisho-ngisho ibigweti ibyubi. Hezekyeri 10.10-14.

⁹ Yibyo, gwâli riiri mugani gwa íbikola ho buno. Bikanayerekana kwo'mwikumbi atanga-longa ukuyerusibwa mu mutima gwage, mbu bwo ali mu tanga amatuulo ge'bitugwa bibaage, kandi iri agandi-gandi matuulo. ¹⁰ Si yibyo byoshi, byâli kulikiriini naaho ne'byokulya, ne'kinywebwa, ne'njira ndebe zo'kuyiyeruusa. Yâli riiri migeeza naaho ye'bya'magala. Byanâli kizi kola naaho, halinde ukuhisagya ku kyanya Rurema akabigomboola na íbiri bihyahya.

Kirisito akatangwa hi'gulu liitu

¹¹ Haliko buno, umugingi mukulu Kirisito keera akayijaga. Na ngiisi kwo agweti agaakola, kuli ku bindu biija. Ee! Keera bikayija. Kiri na yaho handu heeru ho agweti agabikolera, hahimiri bweneene liryâ iheema lya keera. Hanali ho hatungiini. Mukuba, hatakagirwa na'maboko ga'bandu. Hatanali mu bikabumbwa hano mu kihugo. ¹² Ne'kyanya Yesu akayingiraga mu Kisiika Kyeru Bweneene,† atakayingira ho ku njira yo'kutanga imiko ye'mbene, kandi iri ye'nyana. Si akahayingira ku njira yo'kutanga umuko gwage yenyene! Na mu kuhayingira lyeryo liguma naaho, lyo akatuletera ubukize úbuli mu yama ho imyaka yoshi!

¹³ Ikyanya abandu bali mu ba ne'miziro, abangingi bali mu bayeruusa ku njira yo'kubashangira imiko ye'mbene ne'ye'shuuli. Bali mu batumuulira na kwo'munyota gwe'nyana. ¹⁴ Aaho! Ka itali yo haahe kwo'muko

† **9:12** 9.12 Kisiika Kyeru Bweneene bidesiri hi'gulu lya'handu ho Rurema yenyene atuuziri.

gwa Kirisito gwo gugakizi yeruusa imitima yitu ku mikolezi íyatudwakaza, halinde lyo tukizi kolera Rurema úli mugumaana! Mukuba, Kirisito akayitanga ku njira yo'Mutima Mweru, gira lyo aba ituulo lizira kashembo. No'yo Mutima Mweru, ayamiri ho. ¹⁵ Abandu, ikyanya bâli tuuziri mu kihango kya mbere, bâli yamiri bashwekiirwi mu byaha byabo. Halikago buno, Kirisito keera akabashwekuula mwo, ku njira yo'kufwa kwage. Kwokwo, lyo akabanywaniisa kuguma na Rurema ku njira ye'kihango kihyahya. Na bwo bahamagiirwi na Rurema, bâye longe imigashani ye'myaka ne'myakuula, nga kwo akabalagaania!

¹⁶ Ibindu bi'ragi bitangahyanwa, bitazi yerekana ku kasiisa kwo'mundu úkalibiika keera afwagaga. ¹⁷ Mukuba, iragi liri mu kola naaho, ku kyanya umundu úkalibiika keera afwa. Ndaanabwo bulyo bwo lyangakola mwo, ku kyanya akiri ho.

¹⁸ Kyo kitumiri kiri ne'kihango kya mbere, kitakakola buzira kuyona umuko. ¹⁹ Mukuba, ikyanya Musa akaba keera amenyeesa Abahisir-aheeri booshi ngiisi bye'maaja zidesiri, anayabira amatavi ge'hisopo á mashwekere kwi'pamba lidukula. Analijabika mu muko gwe'nyana mu-fushe mwa'miiji, anagushangira ku kitaabo íkiri mwe'maaja. Abuli gushangiraga na ku Bahisir-aheeri booshi. ²⁰ Haaho anadeta: «Yugu muko, gwo gwakwiza ikihango kya Rurema. Keera anakyula kwo mukizi kisimbaha!§» ²¹ Yugwo

§ 9:20 9.20 Kulyoka 24.8.

muko, Musa anashubi gushangira na ku lirya iheema lye'mihumaanano kwakundi, na ku birugu byoshi íbyâli kizi koleesibwa mwo. ²² Ukukulikirana na yizo Maaja, hoofi ibindu byoshi bikwiriiri bikizi yeruusibwa ku njira yo'muko. Na buzira kuyonwa kwo'muko, ndaakwo kukogwa kwe'byaha.

²³ Yibyo bindu byoshi, byâli riiri migani naaho ya íbiri mwi'gulu. Kundu kwokwo, byâli kwiriiri ukukizi yeruusibwa ku njira yo'kutanga amatuulo. Aaho! Ka itali yo haahe, kwe'bya mwi'gulu byonyene bikwiriiri bikizi yeruusibwa ku njira ya'matuulo ágahimiri galya ga mbere!

²⁴ Yaho Handu Heeru ho Kirisito akayingira, hatali ho haguma na lirya iheema írikagirwa na'maboko ga'bandu. Mukuba, lirya iheema lyâli riiri kiiza naaho kya'Handu Heeru nirizina. Na bwo Kirisito akayingiraga mwi'gulu mwonyene, buno akola imbere lya Rurema hi'gulu liitu. ²⁵ Umugingi mukulu, ali mu yingira mu Kisiika Kyeru Bweneene ngiisi mwaka, ali ne'miko ítali ye'mwage. Haliko Kirisito yehe, atâli kizi yitanga ubugira kingi ngi'tuulo lyo'kuyitwa. ²⁶ Nga byangabiiragi kwokwo, nga Kirisito ali mu genderera ukukizi libuuka ukulyokera he'kihugo kikabumbirwa. Haliko buno, keera akayija mu kihugo ku kihe kye'mberuuka, gira ayitange yenyene lyeryo liguma naaho, libe ituulo lyo'kushaaza ibyaha.

²⁷ Bishungisirwi kwo ngiisi mundu ali mu ba wa kufwa liguma naaho. Ha nyuma, Rurema anamútwire ulubaaja. ²⁸ Kyo kitumiri Kirisito

naye akatangwa, gira ayitwe lyeryo liguma naaho hi'gulu lyo'kushaaza ibyaha bya'bandu bingi. Aganaki shubi yija mu kihugo ubwa kabiri. Si kutagaki ba hi'gulu lyo'kushaaza ibyaha. Si leero kukolaga kugaaba hi'gulu lyo'kuyiji kiza ngiisi ábagweti bagamúlindirira.

10

Kirisito ye ituulo írikwaniini

¹ Imaaja za'Bayahudi, zâli riiri kizunguza naaho kye'biija íbyâli riiri bigayija ha nyuma. Zitanâli riiri byo yibyó biija byonyene! Zâli desiri kwo gaagalya matuulo gakizi tangwa ngiisi mwaka. Kwokwo, ikyanya abandu balozizi ukuyegeera Rurema, zirya maaja zitâye shobole ukubatungaania. ² Yago matuulo, gâki shobole ukubayeruusa, nge'mitima yabo itashuba igakizi gwatwa ne'bihamba hi'gulu lye'byaha. Na goonyene gatashuba gagakizi ki tangwa. ³ Si yukwo kukizi tangwa kwa'matuulo ngiisi mwaka, kuli mu bakengeeza naaho kwo baki ryagagi ne'byaha. ⁴ Mukuba, bitangaziga kwe'miko ye'shuuli ne'ye'mbene yangashaaza ibyaha.

⁵⁻⁶ Kyo kikatuma ikyanya Kirisito akayijaga mu kihugo, akabwira Rurema:

«Byo uloziiizi, kutali mbu ukizi tangirwa amatuulo
ge'bitugwa, kandi iri gandi-gandi matuulo.
Utakanasiima ukutangirwa amatuulo
go'kusiriiza,
kandi iri go'kukogwa ibyaha.

Halikago, ukandinganiza amagala.

⁷ Haaho, n'ganakubwira:

“E Rurema, keera nayijaga, gira nyiji gira ngiisi byo uloziizi.

Biri nga kwo biyandisirwi hi'gulu lyani mu Mandiko Meeru.*”»

⁸ Ubwa mbere, Kirisito akadeta: «Byo uloziizi, kutali mbu ukizi tangirwa amatuulo ge'bitugwa bibaage, kandi iri agandi matuulo. Utanasiimaga amatuulo go'kusiriiza, kandi iri go'kushaaza mwe'byaha.» Akadeta kwokwo, kundu Imaaja zidesiri kwo yago matuulo gooshi gakizi tangwa.

⁹ Ha nyuma, anadeta na kwokuno: «Keera nayijaga, gira nyiji gira ngiisi byo uloziizi.» Mu kudeta yago magambo, lyo Yesu akahongola amatuulo ga mu maaja za Musa. Mukuba, âli loziizi ukugagomboola ku njira yo'kuyitanga yenyene.

¹⁰ Na bwo Yesu Kirisito akagira byo Rurema âli loziizi, mu kutanga amagala gaage gayitwe, kyanatuma twehe tugayeruusibwa lyeryo liguma, buzira kushubi yeruusibwa-yerusibwa.

¹¹ Ngiisi muringi, ayamiragi ayimaaziri mu mukolwa gwage gwo'bugingi ngiisi lusiku. Atanali mu yoyerera mu kukizi tanga gaago-gaago matuulo, kundu gatâye shobole ukushaaza ibyaha.

¹² Halikago umuringi witu Kirisito, yehe akayitanga hi'gulu lye'byaha lyeryo liguma naaho, libe ituulo lyo'kuyama ho imyaka ne'myakuula. Ha nyuma, abuli gendi bwatala uluhande lwe'lulyo lwa Rurema.

¹³ Na yaho, akoli rindiriiri kwa'bagoma baage

* **10:7** 10.5-7 Zaburi 40.6-8.

bagabiikwa mwi'dako lya'magulu gaage, halinde akizi balaaviza kwo. ¹⁴ Kwokwo, Kirisito, ikyanya akayitangaga lirya liguma, lyo akayeruusa abandu, halinde banaba bakoli tungiini imbere lya Rurema imyaka ne'myakuula!

¹⁵ Yago magambo, Umutima Mweru nagwo, gugweti gugatanga ubumasi hi'gulu lyago. Ubwa mbere gukadeta:

¹⁶ «Nie Nahano nadeta:

Mu siku izigayija, tuganywana ikihango, kinali kyo kyeki:

Ngayandika imaaaja zaani mu mitima yabo,

halinde banakizi zisalira kwo.†»

¹⁷ Gudesiri na kwokuno:

«Ibyaha byabo, na'mabi gaabo,

ndâye ki bikengeere.‡»

¹⁸ Ne'ri abandu bangaba keera bakakogwa ibyaha byabo, iri batakiri ni'goorwa lyo'kukizi tanga amatuulo hi'gulu lyabyo.

Tukizi yihangaana

¹⁹ E beene witu! Bwo Yesu keera akayonwa umuko gwage hi'gulu liitu, tukola no'bulyo bwo'kuyami yingira Ahandu Heeru buzira kyoba. ²⁰ Mukuba Yesu, mu kutanga amagala

gaage, lyo akatuyiguliraga injira mbyahya, inali ngumaana. Kwokwo, tuli mu yami yiyomeza Ahandu Heeru bweneene, halya áhâli siisirwi na gulya mulondo. ²¹ Yesu ye kolaga musingi witu mukulu, anayimangiiri inyumba ya Rurema.

²² Kwokwo, tuyegeere Rurema ku bushagaluke,

† **10:16** 10.16 Yeremiya 31.33. ‡ **10:17** 10.17 Yeremiya 31.34.

mu kumúbiika kwo'bwemeere. Kundu ibyaha byâli kizi tuteera ibihamba mu mitima yitu, haliko keera bikayeruusibwa. Kiri na'magala giitu kwakundi, gakola mashuke na'miiji meeru.

²³ Ku yukwo, bwo tukulaga no'mulangaaliro ku byo tuyemiiri imbere lya'bandu, tukizi fitirwa mu kugukania. Yugwo mulangaaliro, Rurema ye katuheereza gwo, anali mwemeera. ²⁴ Tuyigage na ngiisi kwo tugakizi vyulana mwo'rukundo, iri tunagira imikolezi miija. ²⁵ Tutanajande ukukizi kuumana kuguma, nga kwa'bandu baguma bakoli komiiri. Halikago, tukizi kanania imitima. Ne'ngingwe, bwo mubwini kwo'lusiku keera lwayegerera, lwo Yesu agagaluka kwo.

²⁶ Iri twangaba keera tukamenyeesibwa ibiri byo'kuli, tunashubi haasa-haasa mu byaha, iri ndaakiryo ituulo iryangatushaagiza ibyaha. ²⁷ Tunasigalage naaho mu kyoba, mu kulindirira kwo tugatwirwa ulubaaja imbere lya Rurema, tunalashwe mu muliro uguli mu yigwima bweene. Mwomwo, mwo agasingoolera abagoma baage! ²⁸ Ikyanya umundu ali mu haasa-haasa mu kuhubira Imaaja za Musa, anatangirwe ubumasi na'bandu babiri kandi iri bashatu kwo azihubira, lyeryo anayami yitwa, buzira kubonerwa ulukogo.

²⁹ Aaho! Kutagi kwo bigaaba, iri umundu angaba ali mu kandagira Umwana wa Rurema yenyene? Anabe agayiriziizi no'muko gwe'kihango, kundu keera gukamúyeruusa. Anabe adusiri kiri no'Mutima Mweru gwo'bugashaane. Umundu mwene uyo, ka itali yo haahe kwo agahanirizibwa bweneene!

³⁰ Tuyiji kwo Rurema akadeta: «Niehe, nie mwene ukuyihoola, nganaki yihoola!§» Akadeta na kwokuno: «Nahano agaatawa imaaja za'bandu baage.*» ³¹ Umundu, iri angatibukaga mu maboko ga Rurema úli mugumaana, uyo agaaba ahuumirwa lwoshi!

³² Mukengeere isiku za mbere, ngiisi kwo mukamolekerwa no'mulengeerwe. Ne'kyanya mukateerwa na'malibu, mwanagaguguma mwo, iri munasikama. ³³ Abandu bâli kizi mùlibuza, iri banamùyamiriza. Ne'kyanya abiinyu nabo bakalibuzibwa, mutakabahemukira. ³⁴ Ikyanya bâli kizi libuukira mu nyumba ze'mbohe, na niinyu mwâli kizi libuukira kuguma. Kiri ne'kyanya mukanyagwa ibindu biinyu, mwâli kizi leka bigendage naaho, iri munashambaala. Mukuba, mwâli yiji kwo mukoli bikiirwi íbigayama ho. Binali byo biija ukuhima birya byo mukanyagwa.

³⁵ Ku yukwo, bwo mukoli hiiti umulangaaliro, mutagukabulire! Ikyanya mugakizi gukania, mwâye longe imbembo mbamu. ³⁶ Mukwiriiri mukizi yihangaana, halinde lyo mushobola ukukizi gira byo Rurema aloziizi. Munayakire ngiisi byo akamùlagaania. ³⁷ Mukuba, ha nyuma hiniini,

«Ulya wo'kuyijaga, agayija ngana, ataganatinda. ³⁸ Ne'ri umundu angaba akwaniini imbere lyani, agaramba ku njira yo'kumúbiika kwo'bwemeere.

§ 10:30 10.30 Bukengeeze 32.35.
32.36; Zaburi 135.14.

* 10:30 10.30 Bukengeeze

Haliko, iri angagaluka kifudeete, atangaki nzimi-isa!†»

³⁹ Kundu kwokwo twehe, tutalyagagi mu bandu bo'kugaluka kifudeete, tunashereezibwe. Si tuli bandu bo'kubiika Rurema kwo'bwemeere, tunakizibwe.

11

Ábâli kizi biika Rurema kwo'bwemeere

¹ Umundu, iri angabiika Rurema kwo'bwemeere, ali mu ba na'kasiisa ku byo alangaliiri, kundu atazi bibona. ² Bwobwo bwemeere, bwo bashokuluza biitu ba keera bâli kizi hugizibwa kwo.

³ Ku njira yo'bwemeere, kwo tuyijagi kwe'bindu byoshi bikabumbwa mu kukyula kwa Rurema. Ee! Byoshi íbiri mu boneka, akabibumba mu bitâli bonesiri.

⁴ Habeeri, âli biisiri Rurema kwo'bwemeere, kyanatuma ikyanya akamútangira ituulo, lyo likaba liija ukuhima lirya lye'mwa Kahini. Na hi'gulu lyo'bwemeere bwage, kyanatumaga Rurema agayemeera ituulo lyage, anamúhuuza kwo akoli kwaniini imbere lyage. Bwobwo bwemeere bwage, bwo bunatumiri Habeeri akiri mu deta, kundu akoli fwiri.

⁵ Na bwo Hinoki naye âli biisiri Rurema kwo'bwemeere, kyanatuma atagaafwa. Rurema anamútwala akiri mugumaana. Na kundu abandu bakakizi múshakula, batanamúbona. Mukuba, Rurema yenyene âli mali mútwala. Binadesirwi hi'gulu lyage kwe'kyanya atâli

† **10:38** 10.37-38 Habakuki 2.3-4.

zaazi twalwa, âli koli simisiizi Rurema. ⁶ Ndaaye mundu úwngasimiisa Rurema, átazi múbiikaga kwo'bwemeere. Umundu, iri angalooza ukuyegeera Rurema, akwiriiri ayemeere kwo ali ho, na kwo ali mu hamba ngiisi ábali mu múlooza.

⁷ Nuhu naye, âli biisiri Rurema kwo'bwemeere, kyanatuma agamúsimbaha mu kuyubaka ulya nangungubanga wa'mashuba, halinde anakiza abandu be'mbaga yage. Mukuba, Rurema âli mali gwanwa amúkengula hi'gulu lyo'mwijulire, ku kyanya atâli zaazi gubona. Na ku bwobwo bwemeere bwage, kwo akahaniisa abandi booshi. Kwokwo, kwo Nuhu akaharuurirwa kwo ye kwaniini imbere lya Rurema.

⁸ Hiburahimu naye, âli biisiri Rurema kwo'bwemeere, kyanatuma agamúsimbaha, mu kugenda ho atâli yiji. Mukuba, Rurema âli mali múhamagala, anamúbwira kwo agende mu kihugo kye'mahanga, anamúlagaania kwo agamúheereza kyo, kibaagage kye'mwage. ⁹ Ku bwobwo bwemeere, Hiburahimu anagendi shumbika mu kihugo kya beene, akola kinyamahanga. Kinali kihugo kyo Rurema âli mali gwanwa amúlagaania! Hiburahimu âli yamiri atuuziri yo mu maheema, nga kwo Hisake na Yakobo nabo bakagira. Mukuba, bâli mali longa gwogwo muhango kwo nabo bagalanga ku byo Hiburahimu âli bikiirwi. ¹⁰ Hiburahimu âli riiri no'mulangaaliro kwo âye ki tuule mu kaaya ko Rurema yenyene akategeka, keera anayubaka, ko kanali ku ndaliro ngomu.

11 Saara* naye, âli biisiri Rurema kwo'bwemeere. Kwokwo, kundu âli riiri mushaaja bweneene, halikago analonga ukubuta umwana. Mukuba, akabona kwo Rurema ali mwemeera, na kwo aganamúgirira ngiisi byo akamúlagaania. 12 Kwokwo, kwo'yo mundu muguma Hiburahimu, akayiji ba shokuluza wa'bandu bingi, kundu âli kola nga úfwiri. Yabo bandu banayija ba kanyegete nge'ndonde íziri kwi'gulu. Banaba kandaharuurwa, nga mushenyu gwa kwi'buga.

13 Yabo bandu booshi bâli kizi fwa bali no'bwemeere. Kundu kwokwo, batakalonga byo akabalagaania. Si bâli kizi bilangiiriza ku hala, iri banabishambaalira. Banakizi yemeera kwo bali binyamahanga mu kihugo, na kwo bashumbisiri mwo naaho. 14 Ikyanya abandu bali mu detaga amagambo mwene yago, bibonekeriiri kwo bagweti bagalooza ikihugo kyabo kya boonyene. 15 Nga bâli ki kumbwiri ikihugo kyo bakabunga mwo, bangabunguusiri. 16 Haliko, bâli kola mu yikumbula akaaya ka mwi'gulu. Ko kanahimiri akaaya ko bakabunga mwo. Kyo kitumiri Rurema atali mu fwa ishoni zo'kudetwa kwo ali Rurema wabo. Keera akana-balingaaniza akaaya.

17-18 Ha nyuma, uyo Hiburahimu, Rurema anamúgeza, mu kumúbwira kwo amútangire umwana wage Hisake, libe ituulo lyo'kuyitwa. Na bwo Hiburahimu âli biisiragi Rurema

* **11:11** 11.11 Guno muziizi gwi'kumi na muguma, hali bandu baguma ábali mu sobanukirwa kwo'bwemeere bwa Hiburahimu bwo buli mu detwa.

kwo'bwemeere, kyanatuma agamútanga, kundu uyo mwana âli riiri kininga, na kundu Rurema âli mali gwanwa amúlagaania: «Mwi'kondo lya Hisake, mwo mugalyoka abandu be'kibusi kyawe.†» ¹⁹ Uyo Hiburahimu, akayitoneesa kwo Rurema ashobwiri ukumúzuulira Hisake mu bafwiri. Kunali nga kwo bikaba. Mukuba, ikyanya akashubi yakiira uyo mwana wage, akaba nga úwagalulwa mu bafwiri.

²⁰ Hisake naye, âli biisiri Rurema kwo'bwemeere, kyanatuma agagashaanira Yakobo na Hesahu ku byâye ki yije.

²¹ Yakobo naye, âli biisiri Rurema kwo'bwemeere, kyanatuma ikyanya âli kola bu fwa, agagashaanira bagala Yusefu, iri anayikumba Rurema, asikamiiri ku ngoni yage.

²² Ha nyuma, Yusefu naye, anafwa. Na bwo naye âli biisiragi Rurema kwo'bwemeere, kyanatuma agagwanwa adeta hi'gulu lyo'kubunguuka kwa'Bahisiraheeri mu kihugo kye'Miisiri. Anasiga abalagiiriza ngiisi kwo bagatwala imigongolo yage.

²³ Ababusi ba Musa, nabo bâli biisiri Rurema kwo'bwemeere, kyanatuma ikyanya akabutwa, bagaamala myezi ishatu bagweti bagamúbisha. Mukuba, bakabona kwo ali mwana mwija. Na kundu mwami âli mali gwanwa akyula kwa'baana ba'Bahisiraheeri bayitwe, batâli múyobohiri.

²⁴ Musa naye, âli biisiri Rurema kwo'bwemeere, kyanatuma ikyanya akaba akola

† 11:17-18 11.17-18 Ndondeko 21.12.

mushosi, agalahira kwo atakizi ki buuzibwa mwana wo'muluzi-nyere wa Faraho. ²⁵ Anatoola ukulibuukira kuguma na'bandu ba Rurema, ho angayisimiisa mu byaha ku kyanya kiniini.

²⁶ Âli langaliiri kwo Rurema agamúhemba. Kyo kikatumaga agaabona kwo kugayirizibwa hi'gulu lya Kirisito, kwo kuli na'kamaro bweneene ukuhima ubugale bwoshi bwa mu kihugo kye'Miisiri.

²⁷ Na bwo'yo Musa âli biisiri Rurema kwo'bwemeere, kyanatuma agalyoka i Miisiri buzira kuyoboha uburaakari bwo mwami wayo. Anakizi yihangaana, bwo âli riiri nga akoli bwini Rurema, kundu Rurema atali mu boneka.

²⁸ Bwobwo bwemeere bwage, bwo bukana-tuma agagiriisa ulusiku lukulu lwe'Pasaka mu Bahisiraheeri. Anababwira kwo bashangire imiko ye'bibuzi ku bihamambiro bye'nyumba zaabo. Kwokwo, ikyanya ulya muganda naki-minika agalengaga, atayiji kengeera ayita ifula zaabo.

²⁹ Yabo Bahisiraheeri, nabo bâli biisiri Rurema kwo'bwemeere, kyanatuma bagajabuka Inyaaja Ndukula nga ábagweti bagalenga áhakamiri. Haliko Abamiisiri boohe, iri bakagira mbu nabo bagijabukage, yanayami babindikira.

³⁰ Bwobwo bwemeere bwa'Bahisiraheeri, bwanatumaga bagaamala isiku zirinda bagweti bagazunguluka uluzitiro lwa'kaaya ke'Yeriko, halinde lwanayihongoleka haashi, buu!

³¹ Umushule Rahabu, naye âli biisiri Rurema kwo'bwemeere, kyanatuma agayegereza balya bagahirizi. Kwokwo, kundu abandu ba mu

kaaya kaage bakayitwa mukuba batâli simbahiri Rurema, halikago yehe, atanaki yitirwa kuguma nabo.

³² Bikagi byo nangaki deta? Si ndaakikyo kihe kyo nangaki deta mwe'myazi ya Gidyoni, ne'ya Baraka, ne'ya Samusooni, ne'ya Yefuta, ne'ya Dahudi, ne'ya Samweri, kiri na'bandi baleevi. ³³ Yabo booshi bâli biisiri Rurema kwo'bwemeere, kyanatuma baguma baabo bagasinda ubugoma bwa'gandi maami. Abandi, banakizi twa imaaja ku njira ikwaniini. Abandi banayakiira byo Rurema âli mali gwanwa abalagaania. Abandi banafumba utunwa twe'ndare. ³⁴ Abandi, banazimya umuliro, kundu gwâli gweti gugayigwima bweneene! Abandi, banahushwa ne'ngooti. Na kundu bâli riiri mu bukaholwe, haliko banalongaga imisi, banaba ndwani mwi'zibo, banahaviiriza abasirikaani be'mahanga. ³⁵ Abakazi baguma, banazuulirwa abafwiri baabo, bakola bagumaana.

Abandi baabo, ikyanya bakagomoolwa bweneene, banalahira ukushwekuulwa. Banaguguma naaho halinde ukufwa, gira lyo bakalonge ukuzuukira mu biri biija ukuhima ibiri ho. ³⁶ Abandi baabo, banakubulwa ingoni iri banafukwa akahoogo. Abandi, banashwekwa ne'minyororo, banalashwa mu nyumba ze'mbohe. ³⁷ Abandi, banayitwa mu kulashwa amabuye. Abandi, banatolwa mwe'bitolo bibiri-bibiri ne'misumeeni. Abandi, banayitwa ku ngooti. Baguma baabo bâli tuuziri mu bukeni, banakizi genda bayambiiti imbu

ze'bibuzi ne'ze'mbene. Bâli kizi libuzibwa, iri banagayirizibwa. ³⁸ Bâli kizi genda bagayangaara mwi'shamba, na mu migazi. Banayifunde mu myobo, na mu bikombo. Kino kihugo kibi, kitâli kwaniini kwo bakituule mwo.

³⁹ Yabo bandu booshi, bwo bâli biisiri Rurema kwo'bwemeere, kyanatuma bagahuuzibwa. Kundu kwokwo, birya byo Rurema âli mali gwanwa alagaania, ndaaye kiri no'muguma wabo úkabilonga. ⁴⁰ Mukuba, Rurema akashungika kwo twe tugalonga ibiija ukubahima. Akanashungika kwo'kutungaana kwabo, kugaaba naaho kuguma na kwe'mwitu.

12

Ukuyerekezibwa kwa'baana ba Rurema

¹ Yutwo tumasi twoshi, bwo tukoli tuzungulusiri nga kibungu, tukizi yihangaana ku byo tushungikiirwi! Tutuulage nga ábali mu tibita mu ndangwe. Tunayishaaze mwo ngiisi íbyangatuhangirira, na ngiisi byaha íbiri mu tuyizingira kwo. ² Tukizi lola ku Yesu. Mukuba, ubwemeere bwitu, buli mu múyegamira kwo, ukulyokera indondeko, halinde ukuyusa. Yenyene akagooyera, mu kuyitirwa ku kibambo. Na kundu akakilongeraga kwe'shoni, atanazitwaza. Mukuba, âli bikiirwi ubushambaale. Na buno, akoli bwatiiri uluhande lwe'lulyo lwe'kitumbi kya Rurema.

³ Abagoma ba Yesu, bâli kizi gira mbu bamúhangirire. Kundu kwokwo, mukizi kengeera ngiisi kwo akabagooyera. Kwokwo, niinyu mutayiji yoloha, mbu muhebuure.

⁴ Mukuba, kundu muli mu hangana na'banabyaha, si umuko gwinyu gutazi yonwa.
⁵ Ka keera mwayibagira ngiisi kwo Rurema ali mu mûhanuula nga baana baage? Si akadeta kwokuno:

«E mugala wani! Ikyanya Nahano akuleeza mu kihano,
 utakizi kigayiriza.

Ne'kyanya agakukanukira, utavunike umutima.

⁶ Mukuba, ngiisi ye Nahano akuuziri,
 anabe ayemiiri kwo ali mugala wage,
 ye na yoyo ye ali mu hana.*»

⁷ Ku yukwo, ikyanya mugakizi longaga amal-ibu, mukizi gagooyera mwo. Mukuba, kwokwo lyo Rurema ali mu mûgira mube baana baage. Ngiisi yishe wo'mwana, ali mu hana umwana wage. ⁸ Aaho! Iri Rurema angaleka ukumûhana nga kwo ali mu hana abandi booshi, iri mutakiri baana baage nirizina. Munabe mukola baana be'mbuga. ⁹ Badaata, ikyanya bâli kizi tuhana, twâli basimbahiri. Aahago! Ka itali yo haathe kwo tukwiriiri tukizi simbaha na Daata we'mitima yitu, gira lyo tuba bagumaana!

¹⁰ Badaata, ikyanya bâli kizi tuhana, kwâli kizi ba naaho nga ngiisi kwo bâli bwini. Haliko Daata Rurema yehe, ikyanya ali mu tuhana, kuli mu ba ku njira yo twangagenduukirwa mwo. Kwokwo, lyo tuba beeru, nga kwo naye ali mweru. ¹¹ Ikyanya abandu bali mu longa ibihano, batali mu siima. Si bali mu jengeerwa naaho. Kundu kwokwo, ha nyuma bali mu

* **12:6** 12.5-6 Migani 3.11-12.

yiji biyimbula mwo'mutuula, banayigirizibwe ukugira íbikwaniini imbere lya Rurema.

¹² Ku yukwo, kundu mukoli yolohiri, musikamagye amaboko giinyu, kiri na'madwi giinyu!

¹³ Na bwo mukola mu shunuka, «mukizi lenga mu njira ízishongiini,†» gira lyo mukalonga ukukizibwa. Mutayiji kengeera mwalunguluka.

Mutakolwe kwo mwalahira Rurema

¹⁴ Mukizi fiitirwa, mu kulooza umutuula na'bandu booshi. Munakizi ba bandu beeru! Mukuba, umundu, iri angaba atayerusiibwi, atangabona Nahano. ¹⁵ Mukizi ba masu! Hatagirage muguma winyu úgateera ubugashaane bwa Rurema! Mutanaleke umundu abe ngi'sina lilulu mu kati kiinyu. Mukuba, mwene uyo, angaleeta akalugi mu bandu bingi, unabayulubaze. ¹⁶ Hatanagirage úgakizi sambana. Hatanagire úgaaba agayiriziizi Rurema. Si Hesahu akagayiriza Rurema, mu kugulisa ubugashaane bwage bwe'fula ku byokulya bye'liguma naaho. ¹⁷ Munayiji kwo ha nyuma âli loziizi ukushubi buyakiira. Kundu kwokwo, yishe anamúlahirira. Na kundu akayigonga yishe ku migenge, haliko atakalonga ukuhindula ngiisi kwe'migashani yâli mali gwanwa yadetwa.

¹⁸ Mwehe, umugazi gwo mukayegeera mutanagaguhumiri kwo ngo'mugazi Sinaayi. Mukuba, ikyanya Abahisiraheeri bakaguyegeeraga, gwâli kizi yigwima kwo'muliro. Gwanâli koli yidisiri kwe'kihulu kya namudidi. Gwanaba na kwe'kihuhuuta. ¹⁹⁻²⁰ Ku yugwo mugazi,

† 12:13 12.13 Migani 4.26.

kwanadihirizibwa ikibuga. Kwanayuvwikana no'mulaga, úgudesiri kwokuno: «Ngiisi íkigaafina ku yugu mugazi, munayame mugakiyita mu kukilasha amabuye, kundu kyangaba kiri kitugwa kiinyu!‡» Yabo Bahisiraheeri, ikyanya bakabwirwa kwokwo, banahuumirwa, banayinginga Musa kwo yiryo izu litaki shubi badesa. ²¹ Yibyoyoshi, bikabaleezagya mwe'kinyukura, halinde kiri na Musa yenyene anadeta: «Ngweti ngajuguma ne'kyoba.§»

²² Haliko, mwehe keera mukahikaga ku Mugazi gwe'Sayuni, i Yerusaleemu ya mwi'gulu. Kanali ko kaaya ka Rurema úli mugumaana. Munakola imbere lye'binooon ne'binooon bya'baganda ábakumaniri mu kati ko'mushambaalo. ²³ Keera mukagwana ya'bandu bi'shengerero, zo fula za Rurema. Na'maziina gaabo gakoli yandisirwi yumwo mwi'gulu. Mwo mukanagwana na Rurema yenyene. Ye mu twa imaja za'bandu booshi. Mwo mukanagwana ne'mitima ya'bandu ábakoli kwaniini imbere lyage, banakoli tungiini. ²⁴ Mwo mukagwana na Yesu yenyene. Ye kanywaniisa abandukuguma na Rurema ku njira ye'kihango kihyahya. Mwo mukagwana no'muko úguli mu deta hi'gulu lya'magambo miija, ukuhima ugwe'mwa Habeeri.

²⁵ Ku yukwo, bwo Rurema aki gweti agadeta, mutakolwe mbu mumúlahire! Mukuba, akabi-ika ikikando mu Bahisiraheeri hano mu kihugo.

‡ 12:19-20 12.19-20 Kulyoka 19.12-13.

§ 12:21 12.21

Bukengeeze 9.19.

Ne'kyanya bakakigayiriza, ndaaye úkafuuka. Aaho! Ka itali yo haahe, kwo na nyiitu tutaga-fuuka, iri twangayihindulira Rurema, anagweti agatukengula ukulyoka mwi'gulu mwonyene!

²⁶ Yaho keera, izu lya Rurema likashagaania ikihugo! Halikago buno, keera akagwanwa abiika umuhigo kwokuno: «Ngaki shubi shagania ikihugo lindi liguma. Kitanali kyonyene naaho. Si leero ngashagania kiri ni'gulu!*

²⁷ Yiryo igambo «lindi liguma» liyerekiini kwo íbikabumbwa byoshi bigaki shaganibwa, binashaazibwe, halinde íbitangashaganibwa bibaagage byo bigasigala.

²⁸ Kwokwo, bwo tugayakiiraga ubwami úbutagashaganibwa, tukwiriiri tukizi yivuga Rurema. Ee! Tukizi múyikumba ku njira íkwaniini mu kati ko'lushaagwa lwoshi, na mu kati ke'kyoba. ²⁹ Mukuba «Rurema witu, guli muliro gwo'kujigiivya!†»

13

Amahano go'kuyusa

¹ Mugenderere ukukizi kundana nga baguma!
² Munakizi kengeera ukuyegereza abageezi. Mukuba, mu kubayegereza, baguma keera bakayegereza abaganda buzira kumenya. ³ Na ábashwesirwi mu nyumba ze'mbohe, nabo mukizi bakengeera. Munabe nga mushwesirwi kuguma. Na ábali mu libuzibwa kwakundi, mukizi ba nga muli mu libuukira kuguma.

* **12:26** 12.26 Hagayi 2.6. † **12:29** 12.29 Bukengeeze 4.24.

⁴ Umundu, iri angaba ahisiizi umukazi, abandu booshi bakwaniini bamúheereze ulushaagwa. Na ngiisi mukazi keera úwahisibwa, kwo na kwokwo! Na boonyene, bakizi yitaluula imwa Nahano. Hatanagirage úgakizi sambana, kandi iri kuyeruzania. Mukuba, mwene yabo, Rurema agaki bahaniiriza.

⁵ Mutanakizi kundaga ifwaranga! Si mukizi tuugiza imitima yinyu ku byo mugweti. Mukuba, Rurema akadeta kwokuno:

«Ndâye kusige, ndanâye kuhemukire.*»

⁶ Kyo kitumiri tuli mu deta buzira kyoba:

«Nahano ye mutabaazi wani! Ku yukwo, nda-gayoboha.

Kuti kwo'mundu angaki ngira?†»

⁷ Mukizi kengeeraga abimangizi biinyu. Mukuba, bâli kizi mùyigiriza Igambo Iya Rurema. Mukizi kengeera ngiisi byo bâli kizi gira, na ngiisi kwo bikabagenduukira. Ngiisi kwo bâli biisiri Rurema kwo'bwemeere, kube kwo na niinyu mugakizi múbiika ku bwo. ⁸ Yesu Kirisito ye yolya ukulyokera bigingo, na zeene, halinde imyaka ne'myakuula! ⁹ Ikyanya mugayijirwa na'gandi-gandi migirizo, mutayemeerage kwo gamùhabure. Mutanakizi kangwa ne'maaja zo'kulahira ibyokulya birebe. Ikyanya abandu bali mu kulikiriza imaaja mwene yizo, ndaako kamaro ko bali mu zilonga mwo. Si twehe, tukizi sikamya imitima yitu ku lukogo Iwa Rurema.

¹⁰ Ituulo liitu keera likayitwa ku katanda. Si abangingi ábali mu kola mwi'heema

* **13:5** 13.5 Bukengeeze 31.6. † **13:6** 13.6 Zaburi 118.6-7.

lye'mihumaanano lya Rurema batahangwirwi ukulilya kwo. ¹¹ Umukulu wa'bagingi, ali mu twala imiko ye'bitugwa Ahandu Heeru Bweneene, hi'gulu lyo'kushaaza ibyaha bya'bandu. Haliko imitumba, bali mu gitwala inyuma lya'kaaya, gira bagendi gisiriigiza yo. ¹² Kyo kitumiri Yesu naye akagendi yitirwa inyuma lya'kaaya,† halinde analonge ukuyeruusa abandu baage ku njira yo'kuyonwa umuko gwage. ¹³ Ku yukwo na nyiitu, tugwanage Yesu inyuma lya'kaaya. Nga ngiisi kwo akalonga ishoni, na nyiitu tugendi zilonga. ¹⁴ Mukuba, hano mu kihugo, tutahiiti akaaya ko tugayama mwo. Si tulangaliiri kwo twâye ki tuule mu kaaya âkâye yije.

¹⁵ Kwokwo, tukizi yamaga tuli mu yivuga Rurema mu kati ka Yesu. Ee! Libe li'tuulo lyo tugakizi mûtangira. Mukuba, ngiisi ábayemiiri iziina lya Yesu, yubwo bwivuge, byo bitumbwe byo'tunwa twabo. ¹⁶ Mutanakizi yibagira ukugirirana amiija. Si mugenderere ukukizi tabaalana. Mu kugira kwokwo, lyo mugaaba mwatanga amatuulo go'kusimiisa Rurema.

¹⁷ Mukizi simbaha abimangizi biinyu, iri mu-nayibiika mwi'dako lyabo! Mukuba, bo bali mu yama balaaziri imitima yinyu. Na ngiisi byo bali mu giraga, Rurema agaki babuuzza byo. Ku yukwo, mukizi basimbaha, gira lyo balonga ukukizi shagaluka mu mukolwa gwabo. Gutayiji kengeera gwabazidohera. Mukuba, iri

† 13:12 13.12 kaaya Yerusaleemu.

gwangabazidohera, mutangaki gugenduurirwa mwo.

¹⁸ Na nyiitu, mukizi tuhuunira imwa Rurema. Mukuba, tuli na'kasiisa kwo tuli mu yiyeka ku ngiisi mabi. Tunali mu looza ukukizi gira ibikwaniini mu kati ka byoshi. ¹⁹ Namùyinginga kwo muhuunage Rurema ashubi ngalulira iyo munda imwinyu duba.

²⁰ Nahamwitu Yesu, ye mungere mukulu we'bibuzi. Keera akanayonwa umuko gwage mu kukwiza ikihango kye'myaka ne'myakuula. Na buno, Rurema keera akamúzuula mu bafwiri, halinde twanalonga umutuula. ²¹ Kwokwo na niinyu, Rurema akizi mùtungaania mu miija gooshi, halinde lyo mulonga ukukizi kola ngiisi byo aloziizi. Yehe yenyene, abe ye gakizi tukola mwo, halinde tukizi gira ibimùsimisiizi mu kati ka Yesu Kirisito. Yesu akizi yama ali mu huuz-ibwa imyaka ne'myakuula! Bikizi ba kwokwo!

Amagambo go'kusezerana

²² E beene witu! Yaga maruba, go n'gamùyandikira hano, biri ku bwofi naaho. Na bwo keera namùhanuulaga, namùyinginga kwo mugayakiire ku bwigenderezi. ²³ Ndoziizi mumenye kwo mwene witu wa Timoteyo keera ashwekuulwa. Ne'ri angayija hano duba, tugayijanwa ku kyanya ngayiji mùbona.

²⁴ Mundamukize ibirongoozi biinyu byoshi, kuguma na'bandi bandu booshi ba Rurema. Na'biitu ba mu kihugo kye'Hitaliya, nabo bamùlamusa.

²⁵ Mukizi yama muli mu gashaanirwa mweshi!

**Ibibiriya: Igambo Iya Rurema mu ndeto
ye'kifuliiru
Fuliiru: Ibibiriya: Igambo Iya Rurema mu ndeto
ye'kifuliiru (Bible)**

copyright © 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Fuliiru

Contributor: SIL International (in Africa)

All rights reserved.

2020-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 Feb 2023 from source files
dated 29 Jan 2022

871cddeb-c358-58e1-a46a-1b6006a51f3b